

Thema: Economie

Toplocaties voor topbedrijven: ambities en beleid

Het centrum van de kennisontwikkeling en R&D bedrijvigheid op het gebied van (Agri)Food en Life Sciences in Gelderland ligt rond de Wageningen Campus. De Foodvalley kennis-economie beschikt met deze kenniscampus over een toplocatie van (inter)nationale betekenis waar, behalve de onderwijs- en onderzoeksfaciliteiten van de Wageningen University, tevens onderzoekactiviteiten van een aantal internationaal toonaangevende bedrijven en instellingen zijn gevestigd zoals FrieslandCampina, Unilever, NIOO, CSK Food Additives, IMEC – One Planet en TNO (Dutch Food Institute). Het nabij gelegen Business & Sciencepark (BSPW) huisvest, behalve speur- en ontwikkelingsactiviteiten (o.a. KeyGene, Noldus, Genetwister) ook diverse startersgebouwen en de voor het Wageningse kennis-ecosysteem belangrijke 'schil' van gerelateerde dienstverlening (o.a. financieel, juridisch).

De Regio Foodvalley (8 partnergemeenten, bedrijfsleven en onderwijs/onderzoek) en de provincies Gelderland en Utrecht hebben gezamenlijk de *Strategische Agenda 2020-2025* opgesteld. Hierin wordt de ambitie uitgesproken uit te groeien tot een economisch krachtige en duurzame groene regio, waar het goed wonen, werken, leren en verblijven is. Dit zien we ook terug in de *Omgevingsvisie Gaaf Gelderland* (2018) van provincie Gelderland waarin het belang van Foodvalley, een regio met een sterk vestigingsklimaat en de kracht van innovatieve onderwijs- en onderzoeksinstellingen, wordt bevestigd. De regio staat inmiddels nationaal en internationaal op de kaart. We bieden plaats aan diverse 'soorten' bedrijven in de keten ("voor ieder bedrijf een passende plek") en hierover vindt regionale afstemming plaats.

Wageningen participeert tevens in het *Programma FoodValley 2030* (voorheen: AgriFood 2030), een meerjarig integraal ontwikkel- en financieringsprogramma gericht op het versterken van Foodvalley als wereldwijd kennis- en innovatiecentrum voor Agro en Food. Een belangrijk beleidsveld binnen FoodValley2030 is het thema 'Vestigingsklimaat'. Centraal staat hier het realiseren van een divers aanbod van toekomstbestendige werklocaties. In de Foodvalley worden drie van dergelijke hoogwaardige locaties onderscheiden: Wageningen Campus, het Food & Innovation District/WFC in Ede en het BSPW.

Lokaal en regionaal beleid bedrijventerreinen/werklocaties

De ontwikkeling van de werklocaties (bedrijventerreinen en kantoorlocaties) in Wageningen wordt met onze partnergemeenten in de regio afgestemd. De Regio Foodvalley beziet namelijk de meerjarige programmering van bedrijventerreinen, kantoren en campussen integraal in een regelmatig af te spreken *'Regionaal Programma Werklocaties'* (RPW). Wageningen staat positief tegenover dit regionale beleid en de afspraken die hierin zijn gemaakt: we worden hierin nadrukkelijk geïntegreerd als dé locatie voor het huisvesten van kennis-gerelateerde bedrijven en instellingen en krijgen hiervoor de (ontwikkel)ruimte. Een dergelijk regionaal beleid voor de ontwikkeling van bedrijventerreinen leidt bovendien tot een duurzaam ruimtegebruik.

Het belang van mobiliteit: geen toplocaties zonder goede bereikbaarheid

Vestigingsklimaat is méér dan alleen geschikte werklocaties. Een aantrekkelijk vestigingsklimaat bestaat óók uit een kwalitatief goede en aantrekkelijke woonomgeving, een levendig en gastvrij stadscentrum, kwalitatief goede voorzieningen (cultuur, sport) en landschap. Een aantrekkelijk vestigingsklimaat en een bloeiende economie vraagt tevens om goede fysieke bereikbaarheid van de regio en binnen de regio. De voorliggende MER spreekt dan ook van bereikbaarheid als kritische succesfactor voor de strategische ligging en de aantrekkingskracht van de regio.

De situatie in Wageningen kenmerkt zich door het gegeven dat een aanzienlijk deel van de werknemers van haar bedrijven en instellingen niet in Wageningen woonachtig is. Gevolg is dat het dagelijkse forensenverkeer, m.n. vanaf de A12 (via N781 en Mansholtlaan) en A50 (via N225 en Ritzema Bosweg) een behoorlijke belasting geeft op de toegangswegen naar beide toplocaties, o.a.

over Mansholtlaan, Nijenoord Allee en Diedenweg naar Wageningen Campus (overdag in totaal bijna 7.500 werknemers aanwezig) en BSPW (totaal plm. 2.000 werkzame personen). Voorbeelden van grote bedrijven en instellingen zijn voor de Wageningen Campus resp. de Wageningen University & Research (WUR) (aantal werknemers: 5.700+), Unilever (500+), FrieslandCampina (400+) en NIOO (150+). Voor het BSPW zijn de grootste werkgevers Keygene, Delphi, Noldus en Wepro (alle vier 100+).

Andere werklocaties

Behalve op de Wageningen Campus en BSPW bevinden zich ook elders in Wageningen bedrijven en instellingen met een aanzienlijk woon-werkverkeer, namelijk Menzis (700+), Marin (350+), EuroFins (300+); alle drie in gevestigd in de onmiddellijke nabijheid van de Kortenoord Allee en AgrUniek (250+) in de Wageningse Haven. Een groot deel van de werknemers van deze vier bedrijven maken van dezelfde toegangswegen gebruik als de werknemers die op de Wageningen Campus of BSPW werken. Daar komt nog bij dat de bedrijven AgrUniek en EuroFins zich kenmerken door een groot aantal logistieke bewegingen, resp. vervoer van mengvoeders vanuit de Haven (AgrUniek) en vervoer van onderzoeks-monsters (EuroFins).

Advies vanuit Programma Economie

De problematiek rond de fysieke bereikbaarheid wordt reeds langer door Wageningse bedrijven en instellingen bij de gemeente onder de aandacht gebracht, formeel ('signalen' van WOC, WUR en W12 richting college) én informeel, bijvoorbeeld tijdens bedrijfsbezoeken (ambtelijk). Het door de gemeente opgestarte 'mobiliteitsmanagement' (voorlichting door mobiliteitsmanager richting bedrijven) wordt door de ondernemers op prijs gesteld maar heeft (nog) onvoldoende in effect geressorteed.

Vanuit economisch perspectief wordt het belangrijk gevonden dat er een kwaliteitsverbetering plaatsvindt van de huidige bereikbaarheid om Wageningen voor bedrijven, bezoekers en werknemers makkelijker én sneller toegankelijk te maken. Tezamen met **Programma 1 Mobiliteit** benadrukt 'Economie' dat bij het thema Bereikbaarheid aandacht dient te zijn voor alle vormen van mobiliteit. Tevens zou deze kwaliteitsverbetering vanuit Wageningse perspectief best wat meer 'slimmere mobiliteit' mogen inhouden. Hierbij wordt gedacht aan hoogwaardig emissievrij OV, snelfietsroutes alsook mogelijkheden bieden om vanaf een beperkt aantal punten aan de binnenkomende wegen de 'Last Mile' snel, slim en duurzaam te kunnen afleggen. Ten slotte is ('*Durf te dromen*') een 'Light Rail' tussen NS Station Ede-Wageningen en Wageningen Campus iets om over na te denken. De kwaliteitsverbetering van bereikbaarheid zou bovendien aansluiten met **het huidige economische beleid (Programma 2)**. Dit is gunstig ...

- voor de in Wageningen gevestigde bedrijven en instellingen (doel is: verbetering vestigingsklimaat, immers ons beleid meldt: "*de bereikbaarheid van en naar economisch belangrijke locaties (Campus, Centrum, Haven, BSPW, Nudepark) in Wageningen is verbeterd*"),
- voor de bezoekers aan deze bedrijven en instellingen, maar ook
- voor de bezoekers aan onze binnenstad (immers: "*Wageningen heeft een levendige en aantrekkelijke binnenstad om in te verblijven*").

Ten slotte dient de Wageningse Haven nog te worden genoemd. Ons economisch beleid meldt: "*De Rijnhaven is een van de weinige Nederlandse binnenhavens die bereikbaar is voor zeeschepen en is als overslaghaven (m.n. voor agri-bulk) voor Wageningen én Foodvalley van grote economische en maatschappelijke waarde*". Commentaar vanuit EZ: bij een toenemende aandacht voor duurzaam vervoer over water en een effectief en duurzaam gebruik van onze Haven verdient ook het voor- en natransport over de weg aandacht.

Bestudeerde scenario's

In de MER worden in totaal 6 varianten, de zgn 'Campusvarianten', beschreven, die allen over de Wageningen Campus lopen. Als zevende scenario wordt een opwaardering van de huidige

infrastructuur (o.a. W. Dreeslaan/Mansholtlaan en Nijenoord Allee) gedefinieerd, de ABR (Alternatief bestaande route).

Vanuit EZ wordt in principe een Campusroute voorgestaan. De diverse Campusvarianten vormen een directe verbinding met de Wageningen Campus en BSPW maar zijn ook bedoeld voor het woon-werk verkeer van bedrijven in de onmiddellijke omgeving van de Kortenoord Allee (o.a. Menzis, Eurofins, Marin) en bestemmingsverkeer richting Nudeparken en de Haven. Vanuit Economie is het in principe minder relevant welke van de Campusvarianten het best kan worden gerealiseerd. Randvoorwaardelijk is wel, met de realisatie van de in het Programma FoodValley2030 geformuleerde doelstellingen/ambities in gedachten (uitbouwen positie van Wageningen als 'kennishart' rondom het thema Agro en Food), dat de keuze voor een specifieke Campusvariant de verdere ontwikkeling van de Wageningen Campus niet dient te belemmeren. Bij deze keuze is nauwe afstemming met de WUR als met de ondernemers gewenst.